

2021-10-14

Till: Näringsutskottet

Underlag från Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) med medlemsföreningar inför riksdagens näringsutskotts utfrågning den 19 oktober 2021

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) arbetar för och tillsammans med medlemsföreningarna Jordens Vänner och Naturskyddsföreningen i miljöprövningen av det planerade kärnbränsleförvaret i Forsmark. MKG har deltagit i samråds- och prövningsprocessen för förvaret sedan 2005.

MKG vill framföra följande med anledning av de frågeställningar som näringsutskottet vill ha information om.

1. Utökad mellanlagring

Resultatet av regeringens beslut att separera miljöprövningen av en utökad kapacitet för mellanlagret för använt kärnbränsle, Clab, från prövningen av kärnbränsleförvarsansökan är att Clab-prövningen nu går snabbt framåt. Ett tillstånd för Clab ser ut att kunna bli klart redan under nästa år.

Mark- och miljödomstolen har föreslagit en tidsplan som innebär att ett tillståndsbeslut med villkor enligt miljöbalken kan tas till nästa sommar¹. Om Kärnavfallsbolaget SKB förberett väl och Strålsäkerhetsmyndigheten SSM gör sin granskning snabbt bör även ett tillstånd enligt kärntekniklagen kunna tas under 2022.

MKG menar att denna utveckling var lätt att förutsäga av juridiskt kunniga aktörer. Det har således aldrig funnits någon grund för Vattenfall att skicka ett Urgent Market Message (UMM) till Nord Pool med påståendet att kärnkraftsreaktorer kan tvingas stänga från 2024 och framåt eftersom Clab skulle bli fullt.

¹ Se <https://www.mkg.se/nyheter/tidsplan-for-domstolsprovnings-av-clab-snart-klar>.

Anmälan kan därmed ses som en otillbörlig störning av nordiska elhandelsmarknaden, men den har inte haft någon större effekt eftersom händelsen ligger så lång fram i tiden. Men UMM:et bör omedelbart tas bort.

MKG vill även påpeka att UMM:et förmodligen är baserad på en felaktig utsaga om att reaktorerna måste stänga så fort Clab blir fullt eftersom det även finns en betydande lagringskapacitet i bränslebassänger vid reaktorerna².

2. Slutförvar av kärnavfall

Det finns ingen tidsgräns för när ett kärnbränsleförvarsbeslut måste tas för att inte påverka driften av svensk kärnkraft.

Ett beslut om kärnbränsleförvaret är endast mycket löst kopplat till existensen av ett kärnbränsleförvar under byggnation eller i drift. För tillstånd att driva kärnkraftreaktorer behövs enligt Kärntekniklagen (§§11-12 SFS 184:3) endast att en reaktorägare har ett forskningsprogram som vart tredje år granskas av Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, och redovisas till regeringen.

Därmed hotas driften av kärnkraftreaktorerna inte ens ett beslut om att *inte* tillåta kärnbränsleförvaret.

MKG anser att regeringen fortfarande måste få ta del av ett kompletterande underlag för att kunna ta ett beslut om tillåtlighet av kärnbränsleförvaret som uppfyller mark- och miljödömsstolens krav på vidare utredning av kopparkapselns långsiktiga integritet³.

Det viktigaste underlaget som saknas är en detaljerad vetenskaplig rapportering av kopparkorrosionen på de mest korroderade ytorna på de 20-åriga försökspaketet i LOT-försöket. Kärnavfallsbolaget SKB tog upp försökspaketet ur Äspö-laboratoriet hösten 2019. Detta är en frågeställning i den remiss om kopparkapselfrågor som regeringen har skickat till Kärnavfallsrådet och SSM⁴. Att få fram dessa korrosionsresultat kan ta några månader, men att det görs kräver att regeringen verkar för att få fram dem som del av prövningen eftersom bolaget hittills har vägrat att redovisa dem.

3. Framtida teknik och påverkan på slutförvar

MKG:s bedömning är att sannolikheten för att "framtida kärnkraft" implementeras i Sverige i någon form som kan påverka det nu planerade kärnbränsleförvarssystemet är ytterst låg. Detta i första hand på grund av de höga kostnaderna för ny kärnkraft i relation till investeringar i förnybar energi, inklusive lagringssystem.

---

² Se <https://www.mkg.se/nyheter/mkg-har-tagit-fram-ett-pm-om-clab-och-karnkraften>.

³ Se yttrande till regeringen den 11 juni 2021: <https://www.mkg.se/nyheter/mkg-och-medlemsorganisationer-till-regeringen-sag-nej-till-karnbransleförvaret-eller>.

⁴ Se <https://www.mkg.se/nyheter/remiss-fran-regeringen-om-kopparkorrosion-och-gjutjärn-skickad-till-karnavfallsradet-och> och <https://www.mkg.se/nyheter/naturskyddsforeningen-och-mkg-skickar-skrivelser-om-lot-forsoket-till-karnavfallsradet-och>.

Det enda som MKG ser som kan påverka det planerade kärnbränsleförvarssystemet är om teknik väljs och implementeras (t.ex. för en forskningsreaktor) där bränslet är mycket annorlunda eller ingår i en kärnbränslecykel som kräver upparbetning. Förutom att en upparbetningsanläggning ger betydande miljöpåverkan vid drift passar avfallet från en sådan reaktor/upparbetningsanläggning inte in i nuvarande system för långsiktig förvaring av högaktivt kärnavfall.

4. Slutord⁵

MKG och medlemsföreningar anser att en fortsatt fullgod vetenskaplig analys av kopparkapselfrågor med stor sannolikhet kommer att visa att koppar inte fungerar som kapselmaterial. Vi har stöd i denna syn från betydande vetenskaplig expertis vid KTH. Regering måste i så fall neka tillåtlighet enligt miljöbalken.

Därefter bör det utredas om smärre förändringar av KBS-metoden, till exempel med andra materialval i kapseln, kan vara tillräckliga för att uppnå en tillfredsställande säkerhet. Parallellt bör det utredas om det kan finnas fördelar med att i stället använd en annan förvaringsmetod, t.ex. användning av djupa borrhål med deponering på 3-5 km djup.

Med vänlig hälsning,

Johan Swahn, kanslichef MKG

070-4673731

Johan.swahn@mkg.se

---

⁵ Naturskyddsföreningens, Jordens Vänners och MKG:s sammanfattande syn på läget juridiskt och i sak sammanfattas i föreningarnas yttrande till regeringen den 11 juni 2021. Se <https://www.mkg.se/nyheter/mkg-och-medlemsorganisationer-till-regeringen-sag-nej-till-karnbransleforvaret-eller>.